

Magda Bertran
Secretaria Tècnica del SOC

01/10/2009 Després de la crisi: les perspectives des del punt de vista de la societat civil

Josep Maria Rañé: “S’ha de replantejar amb força un canvi del model de creixement productiu”.

La 7a edició de la **Universitat d’Estiu de Recerca i Innovació per a l’Aprentatge al llarg de la Vida** va comptar amb la presència d’un ponent d’excepció: el president del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya i antic conseller de Treball, Josep Maria Rañé, que va intervenir a la sessió celebrada el divendres 4 de setembre a les 10.30 h, *Més enllà de la crisi: Perspectives 2010-2020*, i concretament a la primera taula *Després de la crisi, les perspectives des del punt de vista de la societat civil*.

Rañé va començar la seva intervenció assenyalant les dificultats que entranya qualsevol exercici de previsió en el terreny econòmic. D’una banda, “com diu la Comissió Europea en el document del 16 de desembre (elaborat pel CEDEFOP - Centre Europeu per al Desenvolupament de la Formació Professional) sobre les noves capacitats que es requeriran a Europa vers l’any 2020, *New skills for new jobs (Noves capacitats per a nous treballs)* ‘la sobtada crisi financera del segon semestre del 2008 il·lustra les limitacions de tot exercici de previsió, doncs la gravetat de la crisi financera fa extremadament imprevisible el futur de l’economia’. De l’altra, cal tenir en compte que l’estructura de la nostra regió no és exactament la mateixa que la de la mitjana d’Europa. Per tant, no podem fer una prospectiva senzillament fent una traspolació del que són els missatges europeus a Catalunya; ara bé, haurem de tenir present que ens trobem en aquest entorn econòmic i que ens movem en els paràmetres socials i polítics que configuren la Unió Europea”, digué.

De tota manera, “en el tema de la crisi econòmica, al 2020 possiblement no tot serà tan nou com alguns ens diuen però segur que serà molt diferent”, afirmà l’antic conseller de

Treball de la Generalitat, que va destacar “una tendència que crec que sí que es reafirmarà. Dels 100 milions de nous llocs de treball que es crearan a la Unió Europea d'aquí al 2020, segons l'informe de la CEDEFOP, 20 milions seran en noves activitats i 80 seran el resultat de l'efecte de substitució generacional en treballs i activitats que ja coneixíem i que, en tot cas, tindran una dimensió diferent. I això donarà una estructura, unes necessitats de qualificació diferents”, afirmà Rañé.

En aquest període d'onze anys, “pujarà la demanda dels treballs més qualificats”, mentre que pel que fa als treballs de mitja qualificació, aquells que són presencials no es deslocalitzaran però requeriran més preparació, ara bé, pel que fa a la resta, “patirem a Europa un procés de deslocalització”. També en aquesta franja intermèdia, apareixerà una demanda de serveis, de produccions no deslocalitzables amb un gran potencial d'ocupació”. Igualment “es crearà una demanda superior d'ocupacions que demanen qualificacions elementals o més baixes”.

“Dit això, que no tot serà nou, però segur que serà diferent”, va continuar el president del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, “vull posar de manifest que a la nostra regió, Catalunya, la crisi financera, com en molts altres llocs, el que ha fet és magnificar la necessitat de canvis que ja teníem. El restabliment de la confiança en el sistema financer i el retorn a la circulació de crèdits és una condició necessària per sortir de la crisi però no és suficient, doncs la crisi s'ha traslladat a l'economia real produint una forta onada de destrucció de l'ocupació i de generació d'atur”.

A Catalunya, “la fallida del sistema economico-financer s'ha sumat a factors que són propis, com l'existència de sectors econòmics amb una baixa productivitat i un baix valor afegit dels productes i els serveis, un excés de consum intern, la construcció com a factor no productiu sinó especulatiu i un fort endeutament d'empreses i famílies. Aquests factors produïen un efecte “miratge” doncs fent el que veníem fent i com ho veníem fent, es guanyaven molts diners i aquí els canvis, les mutacions i les innovacions van quedar esmorteïdes en gran mesura degut a aquest efecte miratge”.

Canvi del model de creixement

Així doncs, “s’ha de replantejar amb força un canvi del model de creixement productiu que es basi no en l’especulació financera sinó en la producció de bens i serveis útils en una nova economia on la cultura de la limitació de l’ús del carboni, el respecte mediambiental i l’equilibri social siguin factors determinants”, afirmà Josep Maria Rañé.

A Catalunya, “només observant el que ha succeït amb el mercat de treball en el darrer any, ja es reflecteix quines són les perspectives que podem tenir. En un any, de juny de 2008 a juny de 2009 s’han perdut 260.000 cotitzants a la Seguretat Social, sobre un volum de 3.300.000, el 9%; que és el que ha pujat la taxa d’atur en termes globals (hem passat del 8 al 16% de persones en situació d’atur en aquest període)”. Però “és interessant tenir present l’efecte que s’ha produït sectorialment. Perquè resulta que quatre sectors econòmics, la construcció, la indústria manufacturera, el comerç i els serveis administratius, que només donaven ocupació al 50% de les persones ocupades justifiquen el 90% dels llocs de treball que s’han perdut. Amb el 50% dels sectors productius s’ha perdut el 90% de l’ocupació; mentre que sectors que estan relacionats amb l’atenció social, l’educació, la salut o serveis a les empreses, fins i tot en aquest període han creat un 6% d’ocupació”.

Això implica “la necessitat d’un canvi de model que ens permeti donar més valor al que fem, als productes i als servei”, és a dir, “millorar el què fem, com ho fem i amb qui ho fem”.

“A Catalunya aquest no és un discurs nou; per sort”, va explicar Rañé. “Aquest discurs, al 2004, ja va configurar l’eix troncal d’un acord: l’Acord Estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l’ocupació i la competitivitat de l’economia catalana, signat en un moment en que “l’economia creixia un 3%, un punt per sobre de la mitjana europea”, però ja hi havia l’idea de que “havíem de canviar el model econòmic perquè el nostre ja presentava símptomes d’esgotament”.

Aquest acord, que proposa una sèrie de “reformes estructurals de les estructures físiques, de la formació de la població activa, la recerca i desenvolupament, la transferència de tecnologia, el finançament de les petites i mitjanes empreses, la projecció internacional i l’atracció de noves inversions així com la necessitat de modernitzar les relacions laborals,

es va renovar al 2008. Aleshores l'èmfasi es va posar en la formació professional, i això va donar lloc al programa FP CAT”.

Per acabar, el president del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya es va referir a la necessitat de canviar la nostra estructura de formació, on les qualificacions mitjanes són la minoria (actualment a Catalunya hi ha un 33% de persones amb una alta qualificació, un 25% de qualificacions mitjanes i un 41% de persones amb baixa qualificació) i “engreixar-se pel mig”, per arribar al 31, 50, 18 que planteja la Unió Europea, que encara queda molt lluny”, si bé és una tendència creixent i aquest any ja hi ha més estudiants de formació professional de grau mitjà i superior que estudiants de batxillerat”. També es pot augmentar el nombre de persones amb qualificacions mitjanes a través de la formació de les persones que avui estan treballant, amb la formació ocupacional per a les persones que estan a l'atur o mitjançant el reciclatge per a les persones que estan ocupant un lloc de treball”.

“Hem vist a Espanya i a Catalunya com el creixement econòmic basat en activitats de poc valor afegit produïa molta ocupació precària que a la primera ventada ha caigut. Construir un model econòmic amb molta més qualitat requereix també altres canvis, no tan sols en la formació. En el sistema laboral, en el sistema energètic, en el sistema financer, etc. Però tots han de ser coherents amb aquest punt: no podem anar a buscar un model de relacions laborals que tendeixi a la precarització”, va concloure.